

Jaarverslag 2011

Centraal Bureau voor Genealogie

Algemeen

Belangrijk voor het functioneren van het CBG was het gereedkomen van de renovatie van de kantoorafdelingen van het bureau. In de zomer van 2010 verhuisde een aanzienlijk deel van de medewerkers naar de Hoftoren, het gebouw van het Ministerie van OCW, aan de andere kant van het Haagse Centraal Station. De overige medewerkers vonden hun huisvesting in de depot-ruimten van het gebouw. Hoewel de vervangende ruimte in de Hoftoren prima was, was voor het dagelijks functioneren van de organisatie de verdeling over twee locaties een handicap. In juni 2011 kon terugverhuisd worden en kwam hieraan een einde. De kantoorruimten zijn geheel opnieuw ingedeeld en van hedendaagse faciliteiten voorzien.

De Studiezaal bleef buiten de renovatie. Voor de komende jaren wordt evenwel een volledige herindeling van de begane grond van het gebouw voorzien. Hier zal de Studiezaal wel in betrokken worden.

Publieke dienstverlening

De verdere groei van de digitale dienstverlening zette zich in 2011 voort. Het aantal bezoeken dat gebracht werd aan de basis-website (er zijn er meer) passeerde voor het eerst de twee miljoen en kwam uit op 2.222.000 (+ 11% ten opzichte van 2010). Deze bezoeken werden afgelegd door maar liefst 710.000 verschillende bezoekers.

Het in 2010 gereed gekomen digitale depot StamboomNederland, waarin thuis digitaal opgebouwde 'stambomen' ingeladen kunnen worden, mocht zich in een verder groeiende belangstelling verheugen. Aan het einde van het jaar waren er ruim 37.000 accounts aangemaakt (drie keer zoveel als een jaar eerder) en waren gegevens met betrekking tot ruim 9.200.000 personen in de database opgenomen (+ 74%).

Informatieverstrekking via internet vindt ook plaats via een aantal 'digitale dossiers'. In 2010 werd gestart met dossiers over heraldiek, migranten en methodiek. In 2011 kwamen daar twee nieuwe dossiers bij, Bronnen Dossier@CBG en Adel & Patriciaat@CBG. In 2011 werden in de Digitale Dossiers 251 berichten geplaatst (2010, 74). Ze waren goed voor bijna 54.000 bezoeken (ruim 12,5 keer zoveel als in 2010). Veel van het in de dossiers en de webrubriek 'Actueel' gebrachte nieuws vond z'n weg naar de nieuwsitems van andere genealogische organisaties en archieven. Hierbij speelde Twitter een steeds belangrijker rol. Eind 2010 had het CBG 151 'volgers' op Twitter, een jaar later was dit gegroeid tot maar liefst 923. Het CBG bracht in 2011 in totaal 1.388 tweets (2010, 143), deels verwijzend naar nieuwsitems in de Digitale Dossiers en de rubriek Actueel. Aan het einde van het jaar werd ook een account op Facebook aangemaakt. Ook deze informatiebron mag zich inmiddels in een snel groeiende belangstelling verheugen.

Overleg met het Meertens Instituut in Amsterdam leidde net voor de jaarwisseling tot een overeenkomst waarbij de Nederlandse FamilienamenBank van dat instituut per 1 januari 2012 overgedragen zou gaan worden aan het CBG. Deze veel geraadpleegde databank vormt een welkome aanvulling op het voorzieningenpakket van het CBG.

De verschuiving van fysieke dienstverlening naar digitale dienstverlening kwam ook tot uitdrukking in een dalend aantal bezoekers aan de 'gewone' studiezaal. In 2011 kwam het aantal afgelegde bezoeken uit op bijna 7.000, ongeveer 1.000 minder dan een jaar eerder.

In de loop van het jaar werd met het Nationaal Archief overeenstemming bereikt over de overname van 'hun' genealogische dienstverlening, zowel die in de studiezaal, als de schriftelijke dienstverlening. In verband hiermee werd al halverwege december een aantal 'kopie-bronnen' van de studiezaal van het NA overgebracht naar die van het CBG. Het leidde onmiddellijk tot een toename van het aantal bezoeken. De samenvoeging van de dienstverlening betekent een vooruitgang voor het publiek. Er is meer op één plek bij elkaar te vinden.

Het aantal schriftelijk (inclusief per e-mail) ingediende vragen steeg ten opzichte van 2010 en kwam uit op bijna 2.400 (ruim 14% meer dan een jaar eerder).

Naast onderzoek voor particulieren werd er ondermeer onderzoek gedaan voor TV-programma's zoals Memories, Spoorloos, De Reünie en Vermist. Een belangrijke opdrachtgever was ook het Rijksvastgoed en -Ontwikkelingsbedrijf (RVOB) voor onderzoek naar gerechtigden in nalatenschappen waarvan het beheer aan dit bedrijf was overgedragen. Voor het Filmmuseum werd in het kader van het digitaliseringsproject 'Beelden van de toekomst' onderzoek gedaan naar auteursrechtbehouders van het werk van filmmakers uit het Interbellum. Daarnaast was er een aantal onderzoeksvragen in verband met nationaliteitsonderzoek voor aanvragen in het kader van de Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers (WUV), in opdracht van de Pensioen en Uitkeringsraad (PUR).

Het aantal verzoeken om inlichtingen uit het Centraal Archief van Overledenen (persoonskaarten en -lijsten) steeg met 6% en kwam uit op ruim 7.100. Het aantal verstrekkingen steeg tot bijna 80.000 (+ 6%).

Het aantal in 2011 geregistreerde familiewapens, 23, was nagenoeg gelijk aan dat van 2010.

Educatieve activiteiten

Het aantal educatieve activiteiten is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Veel daarvan is ook terug te vinden op de website van het CBG. Een aantal zaken verdient hier aparte aandacht.

Belangrijk was dat in maart op de website van de Open Universiteit de Basiscursus Stamboomonderzoek van Rob van Drie online ging. In tien 'leereenheden' leert de cursist het genealogische begrippenapparaat kennen, de basisbronnen en enkele aanvullende bronnen en de beginselen van de kritische genealogische methode. Nadat de cursist alle leereenheden heeft doorlopen kan de cursus worden afgesloten met een schriftelijk tentamen. Wanneer dat succesvol wordt afgelegd, ontvangt de cursist een certificaat van de Open Universiteit. De cursus is gratis, voor het certificaat moet wel betaald worden.

Het CBG was bij diverse gelegenheden aanwezig met een informatiestand. Van 13 t/m 18 september nam het CBG deel aan de 50PlusBeurs in Utrecht. Het had er samen met HCC-Genealogie (Hobby Computer Club) en de Nederlandse Genealogische Vereniging één stand.

Op zaterdag 22 oktober werd bij het CBG de 'Schrijf je familiegeschiedenisdag' georganiseerd. Dit gebeurde in samenwerking met uitgeverij Balans, die met deze activiteit vierde dat tien jaar eerder het succesvolle boek *Het zwijgen van Maria Zachea* van Judith Koelemeijer uitkwam. Het programma bestond uit een lezing en een aantal workshops. Deze workshops stonden onder leiding Arno Haijtema, Jannetje Koelewijn, Marijke Hilhorst, Lilian de Bruijn (van het CBG) en Judith Koelemeijer zelf. Met ruim honderd was het aantal deelnemers boven verwachting.

Verschillende medewerkers traden op in een gevarieerd aantal radioprogramma's en in enkele uitzendingen van het NRT-tv-programma 'Verborgen Verleden'. Voor dit laatste programma werd veel

van het genealogische voorwerk door het CBG gedaan. De publiciteit van het programma verliep opnieuw via de CBG-website StamboomNederland. Van het bij het programma uitgegeven *Stamboomboek* is Rob van Drie de auteur.

Medewerkers van het Centraal Bureau voor Genealogie verzorgden bij verschillende gelegenheden in het land lezingen over het CBG en onderwerpen op het terrein van genealogie en heraldiek.

In de Beresteynzaal, de ruimte waarin groepen ontvangen kunnen worden, werden verschillende bijeenkomsten georganiseerd. Hieronder waren kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe Vrienden, cursussen genealogie, bijeenkomsten van genealogische verenigingen, workshops Aldfaer en boekpresentaties. Het aantal groepsbijeenkomsten in 2011, 55, was gelijk aan die in 2010. Dit aantal is lager dan in de jaren ervoor. Dat heeft alles te maken met het feit dat de zaal wegens renovatiewerkzaamheden een flink deel van het jaar niet beschikbaar was.

Veel voorbereidingstijd werd gestoken in de organisatie van het tweejaarlijkse Internationaal Genealogisch en Heraldisch Congres, dat het CBG samen met de Nederlandse Genealogische Vereniging organiseert. Het zal van 24-28 september 2012 in Maastricht gehouden worden.

Publicaties

Zoals gebruikelijk verschenen in 2011 weer een jaarboek en vier afleveringen van het kwartaalblad *Genealogie. Tijdschrift voor familiegeschiedenis*. Een belangrijke wijziging was dat het *Jaarboek* voor het eerst met een gelijmde softcover, in plaats van met een gebonden hardcover, werd uitgebracht. De kosten die hiermee uitgespaard werden, maakten het mogelijk om *Genealogie* structureel uit te breiden van 40 naar 48 pagina's per nummer. Hierdoor werd de informatiestroom in de richting van de Vrienden structureel vergroot.

In 2011 verschenen naast de gebruikelijke publicaties ook enkele bijzondere. Zo verscheen in juni van de hand van Kees Kuiken *Chinese roots* als deel 7 in de reeks 'Voorouders van Verre'. Voor deze publicatie ontving het CBG subsidie van het Prins Bernard Cultuurfonds, het Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, de Stichting Cultuurfonds Nederlandse Gemeenten en de Mondriaan Stichting. Samen met het Nederlands Fotomuseum en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie werd in het voorjaar een tweedelig standaardwerk van Steven Wachlin over Nederlandse Fotografen geboren voor 1900 uitgebracht: *Photographers in the Netherlands*. Het boek bevat behalve biografische gegevens over de fotografen ook informatie over hun bedrijven en de bedrijfsgegevens die ze op en bij hun foto's afdrukten. Aan de hand van deze gegevens kunnen oude foto's gedateerd en daarmee vaak op naam gebracht worden.

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het Carnegie Heldenfonds publiceerde het CBG op verzoek van het fonds een jubileumboek: *100 jaar Helden*. De voornaamste taak van het Fonds is 'het aanmoedigen van goed burgerschap door mensen te belonen die vaak hun leven op het spel zetten bij het redden van een medemens in nood...'. In het boek van auteurs C.P. Mulder en M. Spaans Azn. is aandacht voor oprichter Andrew Carnegie, de geschiedenis van het Fonds, de beloningen voor de redders en wordt uiteraard ook een keur aan helden voor het voetlicht gehaald, waarbij de verrichte heldendaad wordt beschreven.

Collecties

Ook in 2010 droegen veel particulieren bij aan de groei van de collecties. Met name bij de bibliotheek en de collectie 'familiedossiers' ging het vaak om particuliere bijdragen: familieboeken, genealogieën, kwartierstaten en andere verzamelingen van gegevens over families en personen. Deze persoonlijke bijdragen en schenkingen zijn voor (de bezoekers van) het CBG belangrijk. Het digitale depot voor de resultaten van genealogisch onderzoek in vorm van StamboomNederland groeide, zoals eerder al vermeld, met maar liefst 74%. Door het bijeenbrengen van een landelijke verzameling van resultaten van onderzoek kan het publiek optimaal bediend worden.

Het aantal in de CBG-catalogus opgenomen ingangen op de collectie steeg met ruim 10.000 tot ruim 1.581.000.

Ook in 2010 was weer een groot aantal vrijwilligers betrokken bij het ordenen en ontsluiten van collecties. In het totaal ging het om ruim 400 personen. Van deze vrijwilligers komen er zo'n 100 wekelijks naar het CBG. De overigen werken aan bijvoorbeeld het bijeenbrengen van familieadvertenties of aan het online indexeren van gedigitaliseerde collecties.

Veel vrijwilligers zijn betrokken bij het bewerken van familieadvertentie. In 2011 werd begonnen met het per stuk scannen van familieadvertenties uit het bestand vanaf 2000. Hiermee kwam een einde aan het op A4-vellen plakken van advertenties die vervolgens in hun geheel gescand en op familienaam ontsloten werden. De advertenties van na 2000 zullen op individuele basis ontsloten worden.

Ook tal van andere collecties groeiden, werden bewerkt en/of gedigitaliseerd. Bijzondere vermelding verdient de digitalisering van een vijftal bijzondere wapenboeken, namelijk de wapenboeken d'Yvoy, De Lange, Van de Schelling, Van Haeften, Van Clootwijk en de vroedschap Delft. Dit project werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Stichting Nederland's Patriciaat.

Het aantal in de Heraldische Databank beschreven wapens groeide ook dit jaar weer tot bijna 44.000. Deze databank wordt geregeld gebruikt voor het identificeren van voorwerpen met afbeeldingen van familiewapens.

Vrienden

In 2011 verschenen voor Vrienden (donateurs) van het CBG natuurlijk ook de gebruikelijke vier afleveringen van *Genealogie. Tijdschrift voor familiegeschiedenis*. Het Jaarboek 2011 verscheen in juni. Het had als titel *Van je familie moet je het hebben*.

Al in 2011 werd gewerkt aan het Jaarboek van 2012 dat als werktitel heeft *Grensoverschrijdende genealogie*. Het is de bedoeling dat het in september, tijdens het eerdergenoemde internationale genealogencongres in Maastricht, ten doop gehouden wordt.

Omdat *Genealogie* en *Jaarboek* naar alle vrienden van het CBG verzonden worden, zijn het qua oplage de grootste publicaties in het Nederlandse historische veld. Het jaarboek verscheen in een oplage van 12.250, *Genealogie* in een oplage van 12.500. Het herfstnummer verscheen in een aanzienlijk grotere oplage van 24.000 en werd voor promotiedoeleinden gebruikt.

Het aantal Vrienden steeg met ruim 100 tot ruim 11.500. De stijging die zich aan het einde van 2010 voorzichtig aftekende, heeft zich in 2011 voortgezet.

Organisatie

In de samenstelling van de Raad van Toezicht traden enkele wijzigingen op. In het voorjaar traden mev. A.S. Reijnders-Sluis en de heer H. Aeijselts Averink af. Zij werden opgevolgd door de heren T.J. Versélewel de Witt Hamer en J.S. Kortmann. Aan het einde van het verslagjaar bestond de raad

derhalve uit P. Winsemius (voorzitter), mevr. E.M. Kloek (vice-voorzitter), A.H.E.M. Wellink, R.K. Vennik, T.J. Versélewel de Witt Hamer en J.S. Kortmann.

In 2011 trad D. Schouten uit de Raad van Advies. In deze raad hebben personen zitting van wie het waardevol geacht wordt dat zij met hun expertise aan het CBG verbonden zijn. De raad bestond aan het einde van het jaar uit R.H. Alma, W.Th.M. Frijhoff, O. Schutte, J.M.G. Leune en M.J. Bok. De leden brengen op individuele basis advies uit.

Besluit

Voor het Centraal Bureau voor Genealogie was 2011 een jaar waarin een brede basis gelegd werd voor verdere ontwikkelingen. De samenwerking met het Nationaal Archief werd uitgewerkt en kreeg inmiddels per 1 januari 2012 gestalte. Daarnaast tekenden zich vele ontwikkelingen in het digitale domein af, de overkomst van de Nederlandse FamilienamenBank van het Meertens Instituut naar het CBG, eveneens per 1 januari, vormde daarvan een concrete voorbode.

Op vele plaatsen vertoonden de activiteiten van het CBG groei. Dit was mogelijk door de inzet van heel velen.

A.J. Lever, directeur